

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษา
เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมและการบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษามีความสำคัญมากเพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศ
จะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
การบริหารการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง
หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษามีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์
ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้า
ของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกัน
ข้ามหากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาก่อน และทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้า
และความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นชงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

1. ความหมายของการบริหาร (Administration)

นักบริหารและนักวิชาการ ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

ถวิล จันทร์ชนะ (2550 : 4) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานมี 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ สิ่งของ (Materials) และ การจัดการ (Management) แล้วปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจถือว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เพราะถ้าองค์การใดก็ตามได้คนปฏิบัติงานไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่ว่าจะมีความหรือวัสดุ สิ่งของมากมายหรือมีการจัดการที่ดีก็ตามก็ยากที่จะปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้ หรือไม่ก็อาจจะล้มเหลว แต่ตรงกันข้ามถ้าได้คนดีที่มีประสิทธิภาพมาทำงานแล้วปัจจัยอื่น ๆ ก็อาจจะสามารถทำให้งานในองค์การนั้นเจริญก้าวหน้า และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้

สุนทร โคตรบรรเทา (2552 : 3) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

จำเนียร พลหาญ (2553 : 2) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

พระมหาบุญถม โศภศรีนอก (2551 : 10) สรุปว่า การบริหาร นักบริหาร และนักวิชาการ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นการปฏิบัติงานระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานร่วมกัน และการบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะสั่งแนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ที่มีจุดรวมที่มุ่งจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายบางอย่างของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

ดิเรก อนันต์ (2556 : 11) การบริหาร คือ การดำเนินการจัดการศึกษาที่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาการใช้ทรัพยากรและกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

ไพบูลย์ โนนศรี (2550 : 13) การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องอาศัยทั้งคนและปัจจัยต่าง ๆ

ดาวเรือง โชติบ้านขาม (2551 : 11) การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิต สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด (2552 : 3) การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารองค์การทางการศึกษาให้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากร และเทคนิคในการประยุกต์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้เป็นกิจกรรมทางการศึกษา การพัฒนาองค์การทางการศึกษาและสมาชิกของสังคมให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

จำเนียร พลหาญ (2553 : 3) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา คือ การที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนในสังคม โดยใช้ทรัพยากรการบริหารการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คนในสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อรนุช คำสิงห์ (2555 : 14) การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารทางการศึกษาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคมและมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

ดิเรก อนันต์ (2556 : 24) การบริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีหลักการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารการศึกษาด้วยหลักการบริหารที่ดีจึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญ แต่ถ้าจะพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการบริหารนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์ความรู้ของหลักการบริหาร ไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารทางการศึกษาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

และสติปัญญาควบคู่กันไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคมและมีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

การมีส่วนร่วมและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ประหยัด บุญเรือง (2550 : 25) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือสังคมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้น สุดท้าย กล่าวคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับติดตาม ประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการรับสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

ดาวเรือง โชติบ้านขาม (2551 : 14) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะ บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การ ดำเนินภารกิจร่วมกันมีความเกี่ยวข้องกันจนเกิดความผูกพัน ต่อสมาชิกและองค์การ เพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงานหรือองค์การนั้นด้วยความ รับผิดชอบ

สุวาท จอมทอง (2551 : 12) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลร่วมระดม พลังทางความคิด แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมินผลและร่วมรับผิดชอบในกาดำเนินงานให้สำเร็จตามที่กำหนด

สถาบันพระปกเกล้า (2553 ข : 4-5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ หมายถึง การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วม ช่วยเหลือ โดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อ โครงการใด โครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลง โครงการ
2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึก ตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการได้รับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อ โครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น
3. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนเข้า มาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จาก โครงการพัฒนานอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผล โครงการนั้น ๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้าง ๆ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ ที่จะช่วยระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงอยู่ขององค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขันหมายถึง บุคคลหนึ่งกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่ดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

ดิเรก อนันต์ (2556 : 31) การมีส่วนร่วม หมายถึง การมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในด้านการตัดสินใจของการกำหนดนโยบาย การวางแผนปฏิบัติตามการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ และการแบ่งสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมในความหมายนี้ จึงเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นเป็นตัวนำของการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการปลดปล่อยประชาชนให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนา แต่กลายเป็นผู้กระทำเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการเข้าสู่ภาวะทันสมัย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตนเอง

2. ระดับการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 26-31) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วน ที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งในการปรับเปลี่ยนดังกล่าวมี 3 ระดับ คือ

2.1 ระดับองค์การ (Organizational Level) ได้แก่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เช่น ตั้งหน่วยงาน บุคลากร นโยบาย หรืองบประมาณด้านการเงินแบบมีส่วนร่วม

2.2 ระดับสถาบัน (Institutional Level) ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบใหม่ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การกรับ

กระบวนการทัศนคติของตนเองในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วน และการปฏิบัติงานในลักษณะเครือข่าย มีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจ จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์กร

2.3 ระดับบุคลากร (Individual Level) ได้แก่ การสร้างบุคลากรและฝึกทักษะบุคลากรในองค์กรให้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานกับประชาชน เช่น ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย ทักษะการบริหารความขัดแย้งการจัดหลักสูตรอบรมด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานทั้ง 3 ระดับ ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมการจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการช่วยให้สถานศึกษาได้รู้ถึงการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ทั้งช่วยให้ผู้รับผิดชอบจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมได้เห็นภาพความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถกำหนดความชัดเจนว่าจะจัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มไหนอยู่ในการมีส่วนร่วมในระดับใด ซึ่งจำเป็นต้องเลือกให้ได้ที่เหมาะสมและสื่อสารให้เข้าใจก่อนมีกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมต่อไป เพื่อขจัดความขัดแย้งอันเกิดจากขาดการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในหลายกรณีพบว่าสถานศึกษาได้รับข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในหลายกรณีพบว่าสถานศึกษาได้รับข้อมูลและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบการตัดสินใจแล้วแต่ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ ทำให้เกิดช่องว่าง เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่คาดหวังว่าความคิดเห็นหรือความต้องการของตนเอง เป็นสิ่งที่สถานศึกษาไม่สนใจปฏิบัติตาม ดังนั้นการจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นความจำเป็นที่กระบวนการมีส่วนร่วมนำไปกำหนดทิศทาง ทั้งเป็นการสะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยิ่งระดับมีส่วนของผู้เกี่ยวข้องมากเท่าใด บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งอิทธิพลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการมีส่วนร่วมก็สูงมากขึ้นเท่านั้น

เนื่องจากระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทางวิชาการมีหลากหลายตัวแบบในที่นี้ใช้ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Public Participation : IAPP) ที่เรียกว่า Participation Spectrum โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ข่าวสารถือเป็นการสร้างเครือข่ายและมีมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับเริ่มต้น แต่เป็นระดับที่สำคัญ เพราะเป็นก้าวแรกของการที่สถานศึกษาจะเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของสถานศึกษาด้วยวิธีต่าง ๆ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท (To Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่ามีข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของสถานศึกษา

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกันกับสถานศึกษาในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นตอนที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมีมาตั้งแต่อดีตมนุษยธรรมด้วยกันเพื่อร่วมกันคิดวางแผนที่จะต่อสู้กับธรรมชาติ การทำกิจกรรมใดก็ตามหากทำตามลำพังแล้วยากที่จะประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องทางค่านิยม และอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้งานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย เพราะการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยการช่วยเหลือและการทำประโยชน์ และการรับผิดชอบ ดังนั้นประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือที่ผลักดันให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาก็เช่นกันจำเป็นต้องให้สังคม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงและเสริมสร้างการปฏิบัติงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมองค์กร และมีความเชื่อในสมมติฐานที่ว่าฝ่ายปฏิบัติงานถ้ามีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากเท่าไรก็ยิ่งมีความเข้าใจในปัญหาขององค์กรและบทบาทของฝ่ายบริหารมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ

ร่วมใจและจะกระตุ้นให้บรรดากิจเป้าหมายในทางตรงข้าม ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่ตรงกันก็อาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานแยกตัวออกจากองค์กร ทั้งนี้เพราะเขาไม่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบหรือการตัดสินใจอีกทั้งอาจมองว่าผู้บริหารไม่เห็นคุณค่าขอพวกตน อาจแสดงออกในรูปของความเย็นชาไม่เอาใจใส่ สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นที่พึงประสงค์ขององค์กรอย่างแน่นอน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ทุกฝ่ายมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้องค์กรเป็นที่ยอมรับ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย บรรยากาศในการปฏิบัติงานจะเกิดความสามัคคีปรองดองมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเป็นระเบียบสิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพลังโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงนั้น โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน ดังนั้นประชาชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาที่ดีต้องจัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268-271) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสรุปได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมจะช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงิน เพราะเป็นย่านอุตสาหกรรมย่อมทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจดี

3.1.2 ลักษณะนิสัยของคนไทยช่วยส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน กล่าวคือ โดยทั่วไปคนไทยมีนิสัยชอบทำบุญสุนทาน ไม่ค่อยจะปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นสถาบันสอนบุตรหลานให้เป็นคนดี มีความรู้

3.1.3 ระบอบการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น กระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้งผู้สมัครมักจะต้องไปพบปะประชาชน และช่วยเหลือกิจกรรมของสังคม โดยเฉพาะวัดกับ โรงเรียนที่เป็นสถาบันหลัก

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

3.2.1 ความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อ โรงเรียน หากโรงเรียนสร้างความศรัทธาให้กับชุมชนได้ เช่น ผลการเรียนดี นักเรียนสามารถสอบชิงทุนหรือสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้ โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ โรงเรียนชนะเลิศประกวดผลงานทางวิชาการ ครูอาจารย์เอาใจใส่นักเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อโรงเรียน

3.2.2 ชุมชนมีความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นเจ้าของโรงเรียน และต้องมีหน้าที่ต่อโรงเรียน ความรู้สึกดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปโรงเรียนของเรา การเป็นศิษย์เก่า การเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้งและทำนุบำรุงโรงเรียน การเป็นผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ

3.2.3 ความคาดหวังของชุมชนต่อโรงเรียน ได้แก่ ความคาดหวังว่าโรงเรียนจะสั่งสอนบุตรหลานของเขาให้เป็นคนเก่ง คนดี และคาดหวังให้โรงเรียนมีคุณภาพไม่เป็นรองโรงเรียนอื่น

3.2.4 ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน หากผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนให้การต้อนรับชุมชนอย่างดี โรงเรียนเอาใจใส่บุตรหลานของประชาชนชุมชนก็จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดี

3.3 ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

3.3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารและครู ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้เกียรติและให้กำลังใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

3.3.2 เป็นครูอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจและเอาใจใส่การเรียนการสอน ฯลฯ

3.3.3 ปัจจัยเกี่ยวกับผลงานและวิธีปฏิบัติของโรงเรียน เช่น โรงเรียนที่มีชื่อเสียงในด้านวิชาการ มีความน่าเชื่อถือในเรื่องการเงิน โรงเรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ฯลฯ

สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน และการติดตามตรวจสอบและประเมินผลร่วมกัน สำหรับการบริหารจัดการศึกษาแบบมีแบบมีส่วนร่วม หากสามารถสนองต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสังคมได้ นับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งควรใช้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

4. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามที่จะจูงใจ ให้ผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือกันพัฒนางานด้วยความเต็มใจ สำหรับนักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ฉัตรฐณนวัฒน์ พักแย้ม (2550 : 10) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วม

แก้ปัญหาของการบริหาร โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สุวาท จอมทอง (2551 : 18) การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมปฏิบัติร่วมประสานงานและร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตรงตามนโยบายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุมาลี โพธิสมักร (2554 : 15) บริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน และการติดตามตรวจสอบและการประเมินผลร่วมกัน

พัฒน์พงษ์ นาสมใจ (2555 : 23) บริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ส่งผลต่อความสำเร็จและบรรลุตามจุดประสงค์ของกิจกรรมต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบของผู้บริหาร ไปยังผู้ได้บังคับบัญชา หรือกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ขององค์กร พร้อมทั้งร่วมดำเนินการให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่ และเกิดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. ความหมายการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตรงกับคำศัพท์ที่เป็นภาษาอังกฤษ คือ School- Based Management (SMB) เป็นการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจในการบริหาร การจัดการ การตัดสินใจ ด้วยความมีอิสระคล่องตัว ในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ได้มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมาย ดังนี้

นฤต แข่งดี (2551 : 31) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการบริหารแบบการกระจายอำนาจที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เช่นผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมพลังในการบริหาร

จัดการ โดยมีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจเกี่ยวกับด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคลและงบประมาณ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น ตรงตามความต้องการของทุกฝ่าย ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ระดับ ยอดป้องกัน (2551 : 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ไว้ว่า หมายถึงกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้โรงเรียนได้มีอำนาจในการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารทั่วไป ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

จำเนียร พลหาญ (2553 : 374 ข) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School Based Management หรือ SBM คือ การมอบอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการและสามารถตอบสนองในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน

อาชว์ บุตรวงศ์ (2550 : 15-16) กล่าวถึงความเป็นมาของแนวคิดเรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่าได้รับอิทธิพลจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประสบผลสำเร็จจากหลักการ วิธีการและกลยุทธ์ในการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไรและความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า และผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ในระหว่างปี ค.ศ 1960-1979 ในวงการศึกษาระดับประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ได้แสวงหานวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ แต่ผลที่ได้ยังไม่พอใจนัก จนกระทั่งปี ค.ศ 1980 เป็นต้นมา มีการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้นต้องพัฒนาระบบบริหาร โรงเรียนโดยมุ่งปรับระบบบริหารเสียใหม่ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

อ่องจิต เมธยะประภาส (2550 : 23 - 26) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารการศึกษาตามแนวทางสำนักงานปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ

ชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด

1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีตัวชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.5 มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาการศึกษา

2. ด้านการบริหาร

2.1 ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษาของรัฐ และเอกชนอย่างเท่าเทียม และจัดสรรเพิ่มเติมให้ผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษตามความจำเป็น

2.2 มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณ โดยให้เขตพื้นที่และสถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจมีความคล่องตัว ควบคู่กับการ โปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

2.3 ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นวงเงินรวมแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2.4 มุ่งพัฒนาขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน คือ

2.4.1 การวางแผนงบประมาณ

2.4.2 การคำนวณต้นทุนผลิต

2.4.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ

2.4.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ

2.4.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

2.4.6 การบริหารสินทรัพย์

2.4.7 การตรวจสอบภายใน

2.5 มุ่งส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคม มาใช้เพื่อการจัดและพัฒนาการศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

3.1 ยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4. ด้านการบริหารทั่วไป

4.1 ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษา ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน ในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ

4.2 มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตามกฎเกณฑ์กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

4.3 มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็้องค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4.4 การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

ธนิก เหลาแก้ว (2551 : 98-102) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหาร โรงเรียนเป็นฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด ด้วยเจตนาที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยการเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

1.1 วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ

1.1.1 เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

1.1.2 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.1.3 เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

1.1.4 เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

1.2 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

1.2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.2.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

1.2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.2.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.2.7 การนิเทศการศึกษา

1.2.8 การแนะแนวการศึกษา

1.2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับ
สถานศึกษาอื่น

1.2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหาร
จัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลลัพธ์และบริหาร
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน รวมทั้งจัดหารายได้จากการให้บริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อ
ประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน

2.1 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณ

2.1.1 เพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารงานด้านงบประมาณมีความอิสระ
คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้

2.1.2 เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงของการ
ให้บริการ

2.1.3 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีได้อย่าง
เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2.2 ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ

2.2.1 การจัดทำและเสนอของงบประมาณ

2.2.2 การจัดสรรงบประมาณ

2.2.3 การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน

และผลการดำเนินงาน

2.2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.2.5 การบริหารการเงิน

2.2.6 การบริหารบัญชี

2.2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้คล่องตัว อีสระ ภายใต้กฎหมายและระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความก้าวหน้าและมั่นคงในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล

3.1.1 เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

3.1.2 เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ ให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3.1.3 เพื่อส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

3.1.4 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้มาตรฐาน วิชาชีพได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ

3.2 ขอบข่ายการบริหารงานบุคคล

3.2.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง

3.2.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

3.2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

3.2.4 วินัยและการรักษา การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการ บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความ โปร่งใส ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

4.1 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานทั่วไป

4.1.1 เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

4.2 ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป

4.2.1 การดำเนินงานธุรการ

4.2.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ

4.2.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.2.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.2.6 งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ

4.2.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และ

บริหารทั่วไป

4.2.8 การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม

4.2.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.2.10 การรับนักเรียน

4.2.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอก

ระบบและตามอัธยาศัย

4.2.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.2.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

4.2.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.2.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน การจัดการศึกษาของ

บุคคล

4.2.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

4.2.17 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

4.2.18 งานบริการสาธารณะ

4.2.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

นงศ์ แข็งแรง (2550 : 45-48) กล่าวถึงแนวคิดการบริหาร โรงเรียนเป็นฐานที่มี ประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจใน การบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ร่วมได้เสียทุก ฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

งานวิชาการของโรงเรียนจะครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ คือ การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมด้านความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ประสิทธิภาพของงานวิชาการวัดได้จากลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สถานศึกษาสามารถบริหารงานวิชาการได้โดย อิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมี คุณภาพสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อ พัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.3 สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและ ท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4 สถานศึกษาประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษานุคต ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นอย่างกว้างขวาง

2. ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดหารายได้จากการบริหารมาใช้บริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ คือ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสม การเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ การโอนงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา บริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การกันเงิน ไว้เบิกเหลือมีปี การบริหารบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำบัญชีทางการเงินและงบการเงิน การจัดทำและการจัดหาแบบพิมพ์ บัญชีทะเบียนและรายงาน การบริหารวัสดุและสินทรัพย์ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนดแบบรูปรายงาน หรือคุณลักษณะเฉพาะ การจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมดูแลบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุดังนั้น ประสิทธิภาพของการบริหารงบประมาณจึงวัดได้จากลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สถานศึกษาสามารถบริหารงาน ด้านงบประมาณ มีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้

2.2 ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ

2.3 สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

3. ประสิทธิภาพการบริหารบุคคล

การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลให้คล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ การบริหารงานบุคคลจะเกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องบุคคล คือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกราชการ ดังนั้น ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลจึงวัดได้จากคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การดำเนินงานด้านการบริหารบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

3.2 บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานวิชาชีพ

3.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ

4. ประสิทธิภาพการบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์กรให้บริการและบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณลักษณะและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทในการประสานส่งเสริมสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน

โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารทั่วไปจะเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ คือ การดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาระบบและเครือข่ายการศึกษา การประสานงานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและการประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม

สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
 สังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น การ
 จัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น
 ดังนั้นประสิทธิผลของการบริหารทั่วไปจึงอาจวัดได้จากลักษณะ ดังต่อไปนี้

4.1 การบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้การ
 ปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2 ข้อมูลข่าวสาร และผลงานของสถานศึกษาสามารถเผยแพร่ต่อ
 สาธารณชน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส และให้การสนับสนุนการจัด
 การศึกษา

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)
 โดยทั่วไปมี หลักการ ได้กล่าวไว้ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) กระบวนการบริหาร โดยการ
 กระจายอำนาจทางการศึกษา (Educational Decentralizing) เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบ
 เกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการ การจัดสรร ทรัพยากร จากส่วนกลางลงสู่หน่วยงาน
 เครือข่าย ในลักษณะที่มีขอบข่ายของความรับผิดชอบทั้งหมดหรือจำกัดในรูปแบบต่อไปนี้

1.1 การแยกอำนาจ (Deconcentration) เป็นการถ่ายโอนภาระความ
 รับผิดชอบของ งาน อำนาจการบริหารเพียงบางส่วนจากส่วนกลางลงสู่เครือข่ายระดับกลาง
 ยึดนโยบายและแผนงานรวมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง สามารถปรับ
 วิธีการดำเนินงานให้เหมาะสม กับสภาพเงื่อนไขของท้องถิ่น

1.2 การมอบอำนาจ (Delegation) การแต่งตั้งทำการแทน เป็นการถ่ายโอน
 ความ รับผิดชอบเชิงบริหารจัดการในงานเฉพาะกิจที่ไม่ได้เป็นงานประจำให้สำเร็จตาม
 วัตถุประสงค์ทั้งนี้ ความรับผิดชอบสูงสุดยังคงอยู่ที่หน่วยกลาง

1.3 การถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) การแต่งตั้ง โดยถือเป็นอำนาจตกทอด
 เป็นการ สร้างความเข้มแข็งให้แก่หน่วยงานย่อยของรัฐบาล และมอบอำนาจให้ดำเนินการด้วย
 ตนเองอย่าง อิสระแต่อยู่ภายใต้ของหน่วยงานกลาง

1.4 การโอนอำนาจให้เอกชน (Privatization) เป็นการถ่ายโอนอำนาจความ
 รับผิดชอบ ในการดำเนินงานกับเอกชนแทนภาครัฐบาลอย่างสิ้นเชิงการกระจายอำนาจทาง
 การศึกษาเป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ในการ

บริหาร โรงเรียนซึ่งแสดงถึงความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีอิสระในการตัดสินใจ โดยตระหนักถึงความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านคุณภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ บรรลุตามเป้าหมาย การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่โรงเรียนหรือสถานศึกษามีแนวปฏิบัติหลายประการซึ่งดังนี้

1.4.1 การออกแบบระบบใหม่โรงเรียนต้องมีการออกแบบระบบการบริหารจัดการใหม่

1.4.2 กำหนดขอบเขตการบริหารจัดการใหม่ให้ชัดเจน ยึดหลักความเสมอภาคและ สอดคล้องกับสภาพบริบท ตลอดจนเงื่อนไขทางการเมือง ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ให้มากที่สุด มีการมอบอำนาจจากผู้บริหารลงสู่ผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด

1.4.3 วางแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งภารกิจผู้บริหาร แผนงาน/โครงการและงบประมาณ จัดทำนโยบายแนวดำเนินงาน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร

1.4.4 มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ในทางเทคนิคและวิชาการเพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถจัดการควบคุม นิเทศและประเมินผล ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนว่าอำนาจหน้าที่ใดใครรับผิดชอบ

1.4.5 จัดทำรายละเอียดงานต่าง ๆ ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวมหรือท้องถิ่น เช่น การอนุมัติการจัดจ่ายสื่อวัสดุอุปกรณ์ศึกษา

1.4.6 แบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น บุคลากรการเงิน และวัสดุอุปกรณ์การศึกษาให้ชัดเจน เป็นต้น

1.4.7 มีการตรวจสอบติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายให้เกิดความถูกต้องโปร่งใส

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องเป็นเหตุให้กระทำการบรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบ

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือ + การประสานงาน + การรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

โดยให้ความหมายของความร่วมมือว่า หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการกระทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงาน และในการกระทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาในการบริหารอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการ แบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้กับผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของพวกเขา

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. การร่วมคิด (Plan) เป็นการวางแผนร่วมกันกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนหรือ สถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย
2. การร่วมตัดสินใจ (Decision-making) เป็นขั้นตอนการตัดสินใจร่วมกันที่มีต่อแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำไปปฏิบัติ
3. การร่วมทำ (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำแผนงาน/โครงการที่กำหนดสู่การ ปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงาน
4. การร่วมประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินผลการทำงานว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด การประเมินต้องทำในรูปแบบการร่วมประเมินและคิดค้นหาคำตอบร่วมกัน

3. หลักการบริหารจัดการตนเอง (Self-managing)

ในระบบการจัดการศึกษาทั่วไปนั้น มักจะทำให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นปฏิบัติตามนโยบายของ ส่วนกลางเป็นหลักในแทบทุกเรื่อง โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง ในการบริหารจัดการด้วยตนเอง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สามารถทำได้หลายวิธี เพียงส่วนกลางกำหนดแต่่นโยบาย และให้โรงเรียนหรือสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนหรือสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน สามารถดำเนินงานได้หลายวิธีที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของ โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ๆ

ผลที่ได้รับน่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลางไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาจะเป็นการจัดการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ในส่วนกลางมากเกินไป โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเกิดเอกภาพ (Unity) และมาตรฐาน (Standard) การจัดการศึกษาเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญก้าวหน้าเปลี่ยนไป การจัดการศึกษาจาก ส่วนกลาง จึงมีข้อจำกัดและไม่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม ดังนั้นการให้อำนาจกลับคืนสู่ท้องถิ่นให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางเป็นวิธีที่ถูกต้องที่สุด เพื่อให้เกิดความสมดุลในการจัดการศึกษาระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่น มีการตรวจสอบและเกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในที่สุด

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเองตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 19-20)

1. ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 2-3) กล่าวถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการที่มีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน โดยองค์คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวมีมาตั้งแต่อดีต แต่ลักษณะของบทบาทหน้าที่นั้นมีความแตกต่างกันไปบ้างแล้วแต่ช่วงเวลานี้ ดังนี้

ในอดีตจนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2428 ศูนย์กลางการศึกษาในชุมชน ได้แก่ วัด บ้าน ร่วมกันจัดการศึกษา ไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนแต่เป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่มีระบบมีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอนมากขึ้นและปี พ.ศ. 2452 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เรียกว่า คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 คน ได้แก่ กำนัน หรือหัวหน้าตำบล 1 คน เจ้าอาวาสวัด ซึ่งเป็นเจ้าคณะหมวดในตำบล 1 รูป และแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดตั้งโรงเรียน ทำนุบำรุง หาเด็กมาเข้าเรียนและหาครูมาสอนในโรงเรียนประชาบาล ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยอาศัยทุนทรัพย์ของประชาชน

พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 มีสาระสำคัญคือ การกำหนดแนวทางในการสรรหา จำนวน คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ รวมทั้งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน

พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 เนื่องจากมีข้อมูลผลจากการวิจัยพบว่า การดำเนินการของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาไม่เกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งด้านความพร้อมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ความพึงพอใจในผลงานของตนเอง รวมทั้งการให้คำปรึกษาแนะนำโรงเรียนด้านการกำหนดแนวทางการพัฒนาประกอบกับได้มีกระแสความต้องให้คณะกรรมการประจำโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้นด้วย

พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติจัดการประชุมทางไกลในเรื่องบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดการประชุมสัมมนาแก่ผู้บริหาร โรงเรียนและประธานกรรมการ โรงเรียนพร้อมกันทั่วประเทศผ่านทางสถานี

วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์และทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยมีการถ่ายทอดเสียงทั่วประเทศเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2541

หลังจากที่คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน จึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการและผลการมากมายผลการวิจัยมีด้วยกันหลายประการ แต่ที่น่าสนใจประการหนึ่งคือผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน สำหรับโครงสร้างของคณะกรรมการ โรงเรียนมุ่งเน้นในด้านการสนับสนุนมากกว่าการกำหนดนโยบาย และการมีส่วนร่วมการพัฒนาเรียนรู้ผลการวิจัยดังกล่าวประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ของชุมชนมีกระจายอำนาจการจัดการศึกษา รวมทั้ง การพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองและสามารถจะจัดการศึกษาในชุมชนได้กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2543 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนหลายฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งเป็นระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาฉบับแรก ที่กำหนดให้ผู้หญิงสามารถเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นในการทำงานเพื่อชุมชนและโรงเรียน ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น และยังมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ

สรุปว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ๆ โดยองค์กรคณะบุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะดังกล่าวมีมาตั้งแต่ในอดีต แต่ลักษณะบทบาทหน้าที่และภารกิจนั้นแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละช่วงเวลาหลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ประกาศใช้และเน้นหลักการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนและมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองและสามารถจัดการศึกษาในชุมชนได้ ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นตามลำดับ

2. กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานคณะกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 38 วรรคสองและวรรคสาม และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 1-5) คือ

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

“ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า ผู้ได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน และให้ความหมายรวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย หรือหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

“สถานศึกษาขนาดเล็ก” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน

300 คน

“สถานศึกษาขนาดใหญ่” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า

300 คนขึ้นไป

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า ชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกันไม่น้อยกว่า 15 คน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษารับรองและมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาตั้งอยู่

“ศิษย์เก่า” หมายความว่า ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาหรือเคยศึกษาในสถานศึกษานั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาตั้งอยู่

ข้อ 2 ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 9 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 15 คน ประกอบด้วย

- (1) ประธานกรรมการ มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน
- (2) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 8 คน
- (3) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวน 1 คน
- (4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน
- (5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน
- (6) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน
- (7) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 รูป หรือ 2 คน หรือ 1 รูปกับ 1 คน

(8) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 1 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน

(9) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 3 ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ(8) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (5) ไม่เป็นคู่สัญญา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใด ที่มีลักษณะต้องห้าม ตามข้อ (5) ต้องออกจากการเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบกิจการหรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้าม ดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้น ไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ

ข้อ 4 คุณสมบัติเฉพาะ

- (1) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ต้องเป็นผู้ปกครองนักเรียนตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษา ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น
- (2) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู ต้องเป็นครู ซึ่งทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษานั้น
- (3) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชนต้องเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนหรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีสมาชิกรวมตัวไม่น้อยกว่า 15 คน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่ภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษา หรือเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งที่สัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น
- (4) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครูเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งที่สัญญาจ้างสถานศึกษานั้น

(5) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือตัวแทนองค์กรศาสนาอื่นที่ทางราชการรับรองในพื้นที่ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้นับถือศาสนาอื่นที่ทางราชการรับรอง ได้แก่ พุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ – ฮินดูและซิกข์

(6) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษาหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น และไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเกินกว่า 3 แห่งในเวลาเดียวกัน

ข้อ 5 ให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) และ (6) ให้บุคคลแต่ละประเภทเสนอชื่อผู้ที่เห็นว่าสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 และข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือประเภทละ 1 คน ทั้งนี้ โดยให้แต่ละประเภทแยกกันดำเนินการ

(2) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (4) ให้องค์กรชุมชนเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 และข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือจำนวน 1 คน

(3) ในกรณีไม่มีองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบลหรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่ หรือมีแต่ไม่เสนอชื่อผู้แทนเข้ารับเลือกเป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสรรหาผู้แทนองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบลหรือแขวงใกล้เคียง หรือในท้องที่ตำบลหรือแขวงของเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงเป็นกรรมการผู้แทนองค์กรชุมชนในสถานศึกษา

(4) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (5) ให้ดำเนินการโดยสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(5) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (8) ให้ดำเนินการโดยพิจารณา ร่วมกันของผู้ที่ได้รับการสรรหา และได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และกรรมการตามข้อ 2 (9) ให้ได้จำนวน 2 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวน 7 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

(6) การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการ ให้ผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) และกรรมการตามข้อ 2 (9) ร่วมกันเลือกประธานกรรมการ จากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(7) ให้ผู้อำนวยการเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกตามข้อ 2 (1) ถึง (5) ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการ

ข้อ 6 หลักเกณฑ์และวิธีสรรหา และการเลือกกรรมการนอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ให้เป็นไปตามประกาศของสถานศึกษา

ข้อ 7 ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกครั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่า 2 วาระ ติดต่อกันไม่ได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ทำให้เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับกรรมการประเภทนั้น
- (5) พ้นจากการเป็นพระภิกษุสงฆ์เฉพาะกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์

ข้อ 8 ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการแทนภายใน 90 วัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน จะไม่ดำเนินการก็ได้ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ 9 สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไป ซึ่งไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ครบองค์ประกอบตามกฎกระทรวงนี้ กำหนดให้องค์ประกอบอำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และจำนวนกรรมการในแต่ละลักษณะและประเภทของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 10 ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธาน กรรมการและกรรมการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ 11 ในวาระเริ่มแรกให้กรรมการตามข้อ 2 (3) ยังไม่ต้องมีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ จนกว่าคุรุสภาจะกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วย สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ 12 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความและ วินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการหรือการดำเนินการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้

สรุปได้ว่า สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ วาระการดำรง ตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน จำนวน 9 คน และสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน เกินกว่า 300 คน ขึ้นไปให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทน ครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือตัวแทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น กรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้วาระการดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ของกรรมการ ให้มี วาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยได้รับแต่งตั้งใหม่โดยมีวาระดำรงตำแหน่งเกินกว่า 2 วาระติดต่อกันไม่ได้

3. บทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตาม ความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการ ซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่ กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการบริหาร จัดการศึกษา และในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้นสถานศึกษาและคณะกรรมการ ต้องเข้าใจบทบาท หน้าที่ของกันและกัน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น บทบาท หน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2547 : 10-16)

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีบทบาท ดังนี้

1. จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ
นโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับ
นโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. จัดตั้งงบประมาณ และรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน ชุมชนชนและท้องถิ่น
4. จัดการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน
ให้เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนปรับปรุงพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ตามที่กฎหมาย
กำหนด
6. กำกับติดตามและประเมินผลงาน ตามแผนงาน โครงการและประเมินผล
การปฏิบัติงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนา และการดำเนินการทางวินัย
กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด
7. ระดมทรัพยากรทางการศึกษา รวมทั้งปกครอง กำกับ ดูแล บำรุงรักษาใช้
และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา
8. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือใน
การประเมินคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผล การ
ประเมิน ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
9. ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษา
และสถาบันอื่นในชุมชนและท้องถิ่น
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ที่เกี่ยวกับกิจกรรมภายในสถานศึกษา หรือตามที่ได้รับ
มอบหมายและตามทีกฎหมายกำหนด

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 อำนาจหน้าที่การบริหารงานที่เกิดขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ คือ

1. กำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือการกำกับ การส่งเสริม สนับสนุน และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศกำหนดไว้โดยรอบการดำเนินงาน ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการกำกับ หมายถึง การกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ต้องคอยกำกับสถานศึกษา โดยติดตามการปฏิบัติงานสถานศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษาเพื่อให้สถานศึกษา ได้ดำเนินการให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของสถานศึกษาเอง หากสถานศึกษาดำเนินการไม่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องหรือไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายดังกล่าวคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

2. อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง บริหารงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ สรรพชา เชื้อถือของประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น

3. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. ด้านวิชาการ 1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	1. ด้านวิชาการ 1.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น
1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนา	1.2 ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริม สนับสนุนให้จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.3 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบ</p> <p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด</p> <p>2.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด</p> <p>3. ด้านการบริหารงานบุคคล</p> <p>ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด</p> <p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 จัดทำนโยบายแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง</p>	<p>อย่างต่อเนื่อง</p> <p>1.3 รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา</p> <p>2.2 ให้ข้อเสนอแนะ ในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ กำหนด</p> <p>3. ด้านการบริหารบุคคล</p> <p>ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความ</p>

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.2 ดำเนินการกำกับ ติดตามและ ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการ ของสถานศึกษา</p> <p>4.3 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และ จัดหาประ โยชน์จากทรัพย์สินของ สถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด</p>	<p>สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.2 รับทราบ ให้ความเห็นและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาและกิจการของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจน นโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นและ รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อ สถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจน นโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและ ประสานส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับ การศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาประ โยชน์จามทรัพย์สินของ สถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด</p>

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด	4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้ คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศแนวปฏิบัติ ในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามที่กำหนด ระเบียบ ประกาศ กำหนด
4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และ และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น	4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้ คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งใน ชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบัน อื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่นคำปรึกษาใน การส่งเสริม
4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของ สถานศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมาย และ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด	4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของ สถานศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมาย และ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547 ก : 43-50)

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทที่สอดคล้องสัมพันธ์กับ
บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ในลักษณะของการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา
สามารถบริหารจัดการศึกษา ตามขอบข่ายหรือภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน
ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล
และด้านการบริหารงานทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน
และท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กล่าวว่า สถานศึกษาที่
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 34 (2) เฉพาะ โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล กำหนดให้

สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง โดยมีวัตถุประสงค์และขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา ดังนี้

4.1 ด้านวิชาการ

4.1.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

4.1.2 ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงานด้านวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อนุมัติการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

2. อนุมัติให้เอกชนดำเนินการจัดพิมพ์เผยแพร่ หนังสือแบบเรียนที่เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่สถานศึกษาจัดทำหรือพัฒนาขึ้น

3. อนุมัติแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมประจำปีของสถานศึกษา

4. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

5. กำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

6. พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การบริหารด้านวิชาการ ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการ ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

2. เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นอย่างกว้างขวาง ขอบข่ายและภารกิจด้านวิชาการดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารงานในเรื่องของหลักสูตร การผลิตสื่อ การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแสดงความ คิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพใน สถานศึกษา การประสานงานด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การนิเทศการศึกษา การจัดทำ ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 ด้านงบประมาณ

4.2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่าย งบประมาณของสถานศึกษา

4.2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และ แนวปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

การบริหารงานด้านงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาถ่วงดุลการจัดตั้งและบริหารงบประมาณของสถานศึกษา
2. อนุมัติการจัดตั้งและบริหารงบประมาณในส่วนของสถานศึกษา
3. อนุมัติการบริหารการเงินและพัสดุของสถานศึกษา
4. จัดหางบประมาณสนับสนุนระดมจากประชาชน องค์กร และสถาบัน

ต่าง ๆ ในชุมชน

5. ตรวจสอบดูแลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การบริหารด้านงบประมาณ ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายและภารกิจด้านงบประมาณดังนี้

1. จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง

3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
4. การขอ โอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบติดตามรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจากงบประมาณ
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
10. การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การวางแผนพัสดุ
12. การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้งบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
13. การพัฒนาระบบสารข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
14. การจัดหาพัสดุ
15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
17. การเบิกเงินจากคลัง
18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงิน
19. การนำเงินส่งคลัง
20. การจัดทำบัญชีการเงิน
21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
22. การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

สรุปได้ว่า ด้านงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานในเรื่องการให้ความเห็นข้อเสนอแนะในการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดการรายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา การทำข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา และการตรวจสอบการจัดทำบัญชีการเงินและพัสดุของสถานศึกษา

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานบุคคลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ให้ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งผู้บริหารสถานศึกษา
2. พิจารณากำหนดจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียน กำหนดครูเข้าสอนในชั้นเรียน และจัดหาบุคลากรตามที่สถานศึกษาต้องการ

3. กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

4. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู

วัตถุประสงค์ด้านการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐาน
4. เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน ได้มาตรฐานวิชาชีพครู ได้รับ ยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานบุคคลดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
4. การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

9. การพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานในเรื่อง ให้ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาการวางแผนพัฒนาบุคลากร การสำรวจความต้องการของสถานศึกษา การติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การให้กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ การให้ความเห็นชอบในการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในสถานศึกษา

4.4 ด้านการบริหารทั่วไป

4.4.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

4.4.2 รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และ รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

4.4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตามที่ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความ เข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

4.4.6 ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารทั่วไปมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีก่อนเสนอ
สาธารณชน

2. ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งของ
สถานศึกษา

3. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามที่เห็นสมควร
วัตถุประสงค์ด้านการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. เพื่อให้การบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้
การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็น ไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อ
สาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใสศรัทธาและให้การจั
การศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและเครือข่ายการศึกษา

3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิก สถานศึกษา
13. การประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษา
19. งานประสานราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ

นักเรียน

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารงานในเรื่องการให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็ง การสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น การจัดทำข้อมูลนักเรียนในเขตบริการ การให้ความเห็นชอบกับแผนปฏิบัติงาน โครงการต่าง ๆ การประเมินผล โครงการ

โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องยึดวัตถุประสงค์ และขอบข่ายภารกิจจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์

ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาความเป็นมา และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญต่อชุมชนและท้องถิ่นเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยตลอด โดยเฉพาะการกำหนดให้มีตัวแทนของชุมชน และท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองนโยบายปฏิรูปและการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ชุมชนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

5. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาต่อการส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายมาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้นสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานที่สอดคล้องกัน โดยมีจุดหมายเพื่อพัฒนาพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น โดยในส่วนของสถานศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะเข้ามามีส่วนสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในภารกิจของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 22-24) ดังนี้

5.1 ด้านวิชาการ

5.1.1 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยทบทวนสาระของแผนพัฒนาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อปรับให้เกิดเป็นแผนร่วมของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา

5.1.2 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อรับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม

5.1.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่เหมาะสม และ เชื่อมต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริม โอกาสเรียนรู้และพัฒนา ตนเองของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ทั้งนี้ ควรรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบอย่าง สม่ำเสมอ เพื่อการร่วมคิด ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบ และร่วมภาคภูมิใจ

5.1.4 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือใน การประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา

5.2 ด้านงบประมาณ

5.2.1 จัดทำรายละเอียดงบประมาณและรับผิดชอบจ่ายงบประมาณของ สถานศึกษาโดยเสนอขอรับคำแนะนำจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อปรับขยายทิศทางและ รูปแบบวิธีการระดม และใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 จัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ และประมาณการค่าใช้จ่าย ที่จะ ระดมทุนจากผู้ปกครอง เพื่อขอรับความเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา

5.3 ด้านบริหารงานบุคคล

5.3.1 ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่ กรรมการสถานศึกษา บางท่านอาจไม่เข้าใจบทบาทตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของตน และของ สถานศึกษาในระยะเริ่มแรกเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องจัดประชุมทำความเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่ายร่วมกัน

5.3.2 สร้างความตระหนักต่อบุคลากรและชุมชน ถึงบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาองค์บุคคลและสถานศึกษาสู่คุณภาพที่คาดหวัง

5.3.3 ออกระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

5.3.4 แต่งตั้งมอบหมายให้มีคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อเสนอตอบ ต่อการพัฒนางานของคณะกรรมการสถานศึกษา และการนำมติที่ประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษามาขยายผลสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทาง ราชการ

5.4 ด้านบริหารงานทั่วไป

5.4.1 จัดและพัฒนาข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เพื่อให้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาการศึกษาาร่วมกันและจัดซึ่งการใช้ความคิดเห็นบนความรู้สึกและประสบการณ์

5.4.2 พัฒนา ปรับปรุง ระบบสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีเกี่ยวข้องให้เหมาะสม เพื่อให้คณะกรรมการแลบุคลากร ได้มีโอกาสสื่อความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมจนสามารถทำความเข้าใจในข้อมูลเหตุผลต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนากิจกรรมสถานศึกษาร่วมกันได้

5.4.3 รายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาตามเหมาะสม

5.4.4 เสนอแผนการประชุมคณะกรรมการให้มีความต่อเนื่อง จัดระเบียบวาระการประชุม นำเสนอประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการสนับสนุนการประชุม ตั้งแต่การเตรียมการก่อนประชุม ระหว่างประชุม สรุปรายงานการประชุม และแจ้งรายงานการประชุมอย่างเป็นระบบ

6. แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีการทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกของการทำงานร่วมกันทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง(กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 55-56) ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา คือ “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการ กับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ประสานการดำเนินกิจการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิด ความเห็น และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ หากมีข้อเสนอแนะใด ๆ ควรนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อได้มติแล้วประธานก็จะมอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา

สำหรับบทบาทในการ “กำกับ” ควรเป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้ทำแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกฎหมาย และนโยบายของหน่วยเหนือหรือตามมติที่กำหนดร่วมกัน โดยไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหาร ครู อาจารย์ คือ ไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง

ในการรับทราบผลการดำเนินการ ควรดูเป็นภาพรวมของสถานศึกษาว่าผลการดำเนินกิจการ ทั้งระหว่างดำเนินการ สิ้นปีงบประมาณ และสิ้นปีการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุง พัฒนากิจการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้อง “ไม่สั่งการ” ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไปยังบุคคลอื่น ได้แก่ ครูหรือบุคลากรในสถานศึกษา เพราะอำนาจการสั่งการเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะรับผิดชอบการนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจมีส่วนร่วมร่วมกับสถานศึกษาในกระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า องค์กรชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. สภาพปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน

สภาพขององค์กรคณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์กรคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 21-22) สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ที่ตนเองจะทำอะไร อย่างไร และทำเพื่ออะไร
2. บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับกาจัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ
3. วิธีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์ เช่น ทักษะร่วมประชุมตัดสินใจ เป็นต้น

4. สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

5. กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา

6. กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและความพร้อมเพียง

7. ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการบริหารจัดการนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อการตัดสินใจการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานการศึกษาส่วนใหญ่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึก และประสบการณ์เดิม

8. ในอดีตสถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีความคล่องตัวสูง สามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่คณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจน ในบทบาทที่จะต้องมีการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ซึ่งขาดทักษะ และประสิทธิภาพขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำให้การบริหารงานไม่ไปได้รับการพัฒนา

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา

การกำกับ สนับสนุนและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด เป็นภารกิจหลักของการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาร่วมกัน ดังนั้น ความคาดหวังที่มีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 22) สรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. มีความกระตือรือร้น เต็มใจ อุทิศ ทุ่มเทและเสียสละเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

3. มีปฏิสัมพันธ์ที่เคารพสิทธิพื้นฐานซึ่งกันและกัน

4. ยอมรับความสามารถของบุคคลที่มีความแตกต่าง

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการทำงาน มีความกระตือรือร้น ทุ่มเทและเสียสละ และยอมรับความสามารถของผู้อื่น ในการพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นหน่วยงานที่มีภาระรับผิดชอบประสานงานสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ อำเภอหนองพอก อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเมยวดี มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบทั้งหมด 215 โรงเรียน บุคลากรภายใต้ในเขตพื้นที่ จำนวน 81 คน ข้าราชการครู จำนวน 2,322 คน พนักงานราชการ 54 คน จำนวนนักเรียน 29,837 คน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้วางนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและแผนปฏิบัติการประจำปี ตามบริบทของหน่วยงาน โดยอยู่ภายใต้กรอบ กลยุทธ์และกิจกรรมเพื่อนำสู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้ไปในทางเดียวกันมีรายละเอียดของ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์

ภายในปี 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นหน่วยงานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง ตามมาตรฐานการศึกษามีคุณธรรมนำความรู้ มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน

2. พันธกิจ

เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้มีคุณธรรมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนมีคุณลักษณะ ตามมาตรฐานการศึกษาด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3. เป้าประสงค์

ด้านโอกาสทางการศึกษา

1. ประชากรในวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและเสมอภาค

2. ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและเสมอภาค ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มและประเภท

ด้านคุณภาพการศึกษา

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัย
2. ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาและสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในและผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
4. ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และสถานศึกษาในสังกัด ตลอดจนองค์กรคณะบุคคลตามกฎหมายมีความพร้อม มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และตามหลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน

4. กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล

ตารางที่ 2 ข้อมูล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
1	บ้านหนองขอนแก่น	22	โพนทอง
2	บ้านปากช่อง	117	โพนทอง
3	บัวคงมันวิทยา	179	โพนทอง
4	บ้านคำนาดี	261	โพนทอง
5	บ้านโคกกกม่วง	145	โพนทอง
6	บ้านพรหมจรรย์	160	โพนทอง
7	บ้านดงกลาง	103	โพนทอง
8	บ้านสองห้องหนองคดหนองหิน	270	โพนทอง
9	บ้านแฝก	72	โพนทอง
10	บ้านชุมแสงลาดค้อหนองเขื่อน	55	โพนทอง
11	บ้านราษฎร์ดำเนิน	125	โพนทอง
12	นาแพงวิทยาคาร	200	โพนทอง
13	บ้านบึงอุดมบึงคำ	75	โพนทอง
14	บ้านหนองม่วง	123	โพนทอง
15	บ้านสะอาดเจริญ	63	โพนทอง
16	ถนนชัยสามัคคี	46	โพนทอง
17	บ้านจิวหวานศึกษาคาร	159	โพนทอง
18	บ้านคอนหวาย	23	โพนทอง
19	บ้านโนนชัยศรี	48	โพนทอง
20	บ้านโคกสมบูรณ์	36	โพนทอง
21	น้ำคำสมศรี	95	โพนทอง
22	บ้านหนองขี้ม้า	146	โพนทอง
23	บ้านนาศรีนวล	81	โพนทอง
24	บ้านพรมสวรรค์	196	โพนทอง
25	บ้านนาสีไผ่	102	โพนทอง

ลำดับที่	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
26	บ้านหนองหึ่งหาย	125	โพนทอง
27	บ้านโพนทอง	281	โพนทอง
28	บ้านนาทม	237	โพนทอง
29	บ้านบะเค(ราษฎร์ศุภวงวิทยาการ)	122	โพนทอง
30	บ้านโพธิ์ศรีห้วงบัว	49	โพนทอง
31	บ้านป้อมสร้างบุ	65	โพนทอง
32	บ้านวังยาว	243	โพนทอง
33	บ้านวังม่วย	198	โพนทอง
34	บ้านหนองโกโพธิ์เงินคำฝักกุด	115	โพนทอง
35	บ้านกุดก่องท่าแสงจันทร์	34	โพนทอง
36	บ้านหนองไฮ	47	โพนทอง
37	บ้านนาอุ่ม	62	โพนทอง
38	บ้านเหล่าน้อย	116	โพนทอง
39	บ้านหนองแสงทุ่ง	69	โพนทอง
40	บ้านหนองแสงท่าดอนม่วย	66	โพนทอง
41	อนุบาลโพนทอง	934	โพนทอง
42	พนาลัยวิทยาเสริม	580	โพนทอง
43	กุดสระวิทยานุกูล	106	โพนทอง
44	บ้านโนนแก้ว	56	โพนทอง
45	โนนเพชรพัฒนา	97	โพนทอง
46	ชุมชนบ้านสว่าง	391	โพนทอง
47	บ้านท่าสำราญ	47	โพนทอง
48	คำพระ โลกถ่งวิทยา	158	โพนทอง
49	บ้านคำอุปราช	76	โพนทอง
50	บ้านโนนลาด	52	โพนทอง
51	ไทยรัฐวิทยา 36 (บ้านบะดากา)	152	โพนทอง
52	บ้านหนองแวงแห่	328	โพนทอง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
53	บ้านกุดแห่	33	โพนทอง
54	โคกล่ามวิทยาคาร	173	โพนทอง
55	บ้านหนองม่วง (สาขา)	22	โพนทอง
56	สีดาประชาสรรค์	97	โพนทอง
57	บ้านคอนชาด	46	โพนทอง
58	บ้านอุ่มเม่า	123	โพนทอง
59	บ้านโนนโพธิ์	21	โพนทอง
60	เมืองโพธิ์ชัย	442	โพนทอง
61	โคกสูงหนองหงษ์หนองไฮ	65	โพนทอง
62	จุมจันนาคำชลประทาน	128	โพนทอง
63	บ้านดงดิบ	54	โพนทอง
64	บ้านหนองใหญ่ทับคร้ว	102	โพนทอง
65	บ้านจัมปา	102	โพธิ์ชัย
66	บ้านหนองบัว	78	โพธิ์ชัย
67	บ้านหนองแวงใหญ่	144	โพธิ์ชัย
68	บ้านคำพอง(ประชาราชราษฎร์บำรุง)	438	โพธิ์ชัย
69	บ้านภูเขาทอง	206	โพธิ์ชัย
70	บ้านโนนใหญ่	166	โพธิ์ชัย
71	บ้านโคกใหญ่	86	โพธิ์ชัย
72	บ้านนางาม	39	โพธิ์ชัย
73	ชุมชนเชียงใหม่พัฒนา	497	โพธิ์ชัย
74	บ้านคอนโองท้าวศรีวิทยาสรรค์	177	โพธิ์ชัย
75	บ้านคอนเรือ	94	โพธิ์ชัย
76	บ้านดงยาง	44	โพธิ์ชัย
77	บ้านหนองอีโปโล	102	โพธิ์ชัย
78	ชุมชนบัวคำ	213	โพธิ์ชัย
79	บ้านโคกหนองบัว	79	โพธิ์ชัย

ลำดับที่	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
80	บ้านหนองนกทา	107	โพธิ์ชัย
81	บ้านคอนควาย	60	โพธิ์ชัย
82	บ้านท่าเสียว	189	โพธิ์ชัย
83	ปากบุงคุยจันมหาสารจิตตรังสรรค์	14	โพธิ์ชัย
84	บ้านหนองแสงสว่างวิทย์	74	โพธิ์ชัย
85	บ้านหนองอิโล	20	โพธิ์ชัย
86	บ้านนาเลา (สาขา)	42	โพธิ์ชัย
87	บ้านหนองตาไก่	163	โพธิ์ชัย
88	อัคระวิทยา	299	โพธิ์ชัย
89	บ้านสะอาด(สะอาดวิทยาการ)	211	โพธิ์ชัย
90	บ้านหนองนกทา (สาขา)	28	โพธิ์ชัย
91	บ้านโพธิ์ศรี	179	โพธิ์ชัย
92	บ้านนาเลา	104	โพธิ์ชัย
93	บ้านโพนเต่า	152	โพธิ์ชัย
94	บ้านน้ำเกลี้ยง	93	โพธิ์ชัย
95	อนุบาลเมืองเสลภูมิ	937	เสลภูมิ
96	เสลภูมิสามัคคี	82	เสลภูมิ
97	บ้านท่าไคร้	47	เสลภูมิ
98	บ้านเหล่าเขมดงกลาง	135	เสลภูมิ
99	บ้านดงหวาย	185	เสลภูมิ
100	บ้านท่าลี	113	เสลภูมิ
101	บ้าน โศกกุลคอนกอก	22	เสลภูมิ
102	บ้านหนองเม็ก	37	เสลภูมิ
103	บ้านขวัญเมือง	71	เสลภูมิ
104	บ้านดงประเสริฐ	271	เสลภูมิ
105	ชุมชนบ้านขวาว	155	เสลภูมิ
106	บ้านสะทอนโนนแพงประชาสรรค์	87	เสลภูมิ

ลำดับที่	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
107	บ้านทรายมูล	37	เสลภูมิ
108	บ้านนากระต๊อบ	122	เสลภูมิ
109	บ้านหนองสิม	49	เสลภูมิ
110	บ้านท่าม่วง	133	เสลภูมิ
111	บ้านโพธิ์ชัน	66	เสลภูมิ
112	บ้านกุดเรือ	57	เสลภูมิ
113	บ้านน้ำเที่ยงนาเรียง	82	เสลภูมิ
114	บ้านลำโรงหนองจอก	56	เสลภูมิ
115	บ้านโพธิ์ตาก	24	เสลภูมิ
116	บ้านไค้หนองหนองบัวบานวิทยา	58	เสลภูมิ
117	บ้านโนนยาง	120	เสลภูมิ
118	บ้านหันหนองสามัคคี	156	เสลภูมิ
119	บ้านกุดแซ่โนนโพธิ์วิทยา	106	เสลภูมิ
120	บ้านพันขาง	72	เสลภูมิ
121	บ้านนุ่งเข้าห้วยเจริญ	51	เสลภูมิ
122	บ้านนาแซง(นาแซงราษฎร์บำรุง)	227	เสลภูมิ
123	บ้านขวังวิทยากร	51	เสลภูมิ
124	บ้านป่าจีหนองขุ่น	56	เสลภูมิ
125	บ้านนาเมือง	102	เสลภูมิ
126	บ้านทรายขาวหนองแป้นประชาสรรค์	57	เสลภูมิ
127	บ้านโจด	47	เสลภูมิ
128	บ้านหนองหงษ์หนองงู	29	เสลภูมิ
129	บ้านหนองหว้านาคำพัฒนา	150	เสลภูมิ
130	บ้านยาง	57	เสลภูมิ
131	บ้านลาด	11	เสลภูมิ
132	บ้านผักกาดหญ้าไรตารี	63	เสลภูมิ
133	บ้านบ่อแกนงเลา	55	เสลภูมิ

ลำดับที่	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
134	บ้านโนนสว่าง	41	เสลภูมิ
135	บ้านน้ำจั้นน้อย	29	เสลภูมิ
136	บ้านหัวคู	174	เสลภูมิ
137	บ้านนาโพธิ์	139	เสลภูมิ
138	บ้านหนองฟ้า	223	เสลภูมิ
139	บ้านหนองกง	330	เสลภูมิ
140	บ้านบาโคหนองแคน	62	เสลภูมิ
141	ชุมชนนาทมโคกก่อ	227	เสลภูมิ
142	บ้านโนนสวรรค์	50	เสลภูมิ
143	ไชยวานนาเลิงคั้งสะอาด	79	เสลภูมิ
144	บ้านแห่ประชานุกูล	244	เสลภูมิ
145	บ้านสะอาดนาดี	174	เสลภูมิ
146	บ้านนาแพง	162	เสลภูมิ
147	บ้านหนองผักแว่น	271	เสลภูมิ
148	บ้านหวาย(หวายวิทยานุกูล)	212	เสลภูมิ
149	บ้านหนองตุ	40	เสลภูมิ
150	บ้านมะหรี (สิริวิทยาคาร)	253	เสลภูมิ
151	บ้านโนนค้ำน้ำจั้นใหญ่	70	เสลภูมิ
152	บ้านคอนน้อยแห่ตาลม	112	เสลภูมิ
153	เมืองไพรวิทยาคาร	169	เสลภูมิ
154	บ้านบากหนองเทา	45	เสลภูมิ
155	บ้านหนองขามบ่อแก้ววิทยา	48	เสลภูมิ
156	บ้านคอกควาย(ประชาอำนาจ)	25	เสลภูมิ
157	วังหลวง	65	เสลภูมิ
158	บ้านท่าเยี่ยม	33	เสลภูมิ
159	บ้านนาวี	68	เสลภูมิ
160	บ้านหนองไผ่หนองหว้า	46	เสลภูมิ

ลำดับที่	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
161	บ้านสี่เสียด	227	เสลภูมิ
162	บ้านหนองสำราญหนองเรือ	57	เสลภูมิ
163	บ้านดงแจ้ง โนนสูง	92	เสลภูมิ
164	หนองหลวงประชาบำรุง	214	เสลภูมิ
165	บ้านคำโพนสูง	134	หนองพอก
166	ไตรมิตรวิทยา	207	หนองพอก
167	วังใหญ่หนองผักแว่น	66	หนองพอก
168	บ้านกุดเต่าวิทยา	57	หนองพอก
169	บ้านโพธิ์งาม	38	เสลภูมิ
170	บ้านโสภคเตย	67	เสลภูมิ
171	บ้านหนองจอก	121	เสลภูมิ
172	บ้านวังเข	37	เสลภูมิ
173	บ้านท่าลาดหนองผักตบ	75	เสลภูมิ
174	บ้านชะยาวนุ่ง ไร่สามัคคี	38	หนองพอก
175	สามพานประชาสรรค์	61	หนองพอก
176	โลกสว่างหาญไพรวัดย์	222	หนองพอก
177	บ้านแก่งศรีสว่าง	93	หนองพอก
178	บ้านคูเมืองสามัคคีวิทยา	78	หนองพอก
179	ท่าสี่ดงวิทยา	374	หนองพอก
180	ทรายทองเฉลิมวิทย์	297	หนองพอก
181	บ้านหนองแซ่ดง	170	หนองพอก
182	ป่าไม้อุทิศ 11	81	หนองพอก
183	หนองแวงบึงงาม	370	หนองพอก
184	ชุมชนบ้าน โคกกลางมิตรภาพที่ 84	202	หนองพอก
185	ชุมชนหนองแสงโนนสว่าง	228	หนองพอก
186	บ้านหนองคำ	229	หนองพอก
187	หนองไฮภูเขาทอง	118	หนองพอก

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ที่ตั้งในเขตอำเภอ
188	บ้านโนนปลาเจ็ง	33	หนองพอก
190	บ้านกุดขุ่น	94	หนองพอก
191	บ้านโพนงาม	67	หนองพอก
192	บ้านหนองบก	72	หนองพอก
193	บ้านโคกนาคำ	139	หนองพอก
194	เมืองหนองพอก	413	หนองพอก
195	เหล่าขุมมันท่าสะอาด	140	หนองพอก
196	ชุมชนบ้าน โลกกลางฯ (สาขา)	32	หนองพอก
197	บ้านหนองโนราษฎร์บำรุง	218	หนองพอก
198	บ้านหนองขุ่นวิทยาคาร	197	หนองพอก
199	บ้านกกดาลดงบังวิทยา	353	หนองพอก
200	ศรีสวัสดิ์	107	หนองพอก
201	หนองพอกพัฒนาประชาชนุสรณ์	559	หนองพอก
202	บ้านปลาโต	127	หนองพอก
203	ชุมชนบ้านชมสะอาด	171	เมยวดี
204	บ้านหนองโน	83	เมยวดี
205	บ้านหนองเค็ม	170	เมยวดี
206	บ้านโคกสี	218	เมยวดี
207	บ้านห้วยทราย	151	เมยวดี
208	ชุมพวนาเจริญ	121	เมยวดี
209	บ้านโป่งประชาพัฒนา	171	เมยวดี
210	ค่านางตุ้ม โนนสวรรค์	132	เมยวดี
211	ชุมชนบ้านนุ่งเลิศ	159	เมยวดี
212	บ้านหนองตอ	48	เมยวดี
123	บ้านเหล่าโพนงาม		เมยวดี
214	อนุบาลเมืองเมยวดี	283	เมยวดี
215	บ้านหนองสองห้อง	240	เมยวดี

ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2556 : 11-18)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทวีศักดิ์ แก้วพิพัฒน์ (2550 : 114) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1-2 โดยร่วมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้าน วิชาการด้านบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล

ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยร่วมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ส่วนด้านบริหารบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนระดับช่วงชั้นเดียวกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ไพบุลย์ โนนศรี (2550 : 77) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอห้วยเม็ก ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่มากกว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก

วรินทร์ พลเดช (2550 : 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านบริหารวิชาการ ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียน อ่านคล่อง เขียนคล่อง ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านงานบุคลากร ควรสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร และการจัดสรรบุคลากร ให้ตรงกับความต้องการ และปฏิบัติหน้าที่ที่สนับสนุนงานอื่น ๆ เพิ่มเติมด้านการบริหารทั่วไป ควรส่งเสริม และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และส่งเสริมอำนวยความสะดวก ในการบริหารจัดการศึกษาที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

อานนท์ นามเพ็ง (2550 : 168) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในด้านที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ชัชวาล ศิริกุล (2551 : 116) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี ด้านการนำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนา และด้านการประเมินความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา ด้านการเขียนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ด้าน ส่วนที่ 1 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.00 ควรมีการเข้าร่วมรับรู้และให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.35 และควรมีการช่วยในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.94 ตามลำดับ

สุวาท จอมทอง (2551 : 136) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบ

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่ และคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษารวมทุกด้านและรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมเด็จ ขาวนาเช (2552 : 109) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า

1. การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในเขตอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านวิชาการ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงาน บุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน พบว่าคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาและปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา มีความ คิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิกุล พรหมโสภ (2553 : 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการ ดังกล่าว พบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้าน การบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ จำแนกตามระดับช่วงชั้นการ จัดการเรียนการสอน และขนาดของโรงเรียน ตามภาระงาน 4 ด้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันและ ประการสุดท้าย คณะกรรมการให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมการเรียนการ สอนด้านวิชาชีพใน โรงเรียน ควรจัดประชุมอบรม หรือสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน งบประมาณ และควรส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ใน โอกาสต่าง ๆ

สุนิจ โสดาวิชิต (2553 : 94) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. สภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีสถานภาพต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สุมาลี โพธิสมักร (2554 : 109) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงระดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและมาตรฐาน ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบที่เห็นสมควร และด้านระดมทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

พัฒน์พงษ์ นาสมใจ (2555 : 113) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมแสดงความ

คิดเห็น ร่วมจัดทำแผน กำหนดนโยบาย ร่วมในการลงมือปฏิบัติในด้านต่าง ๆ กับสถานศึกษา ร่วมในการจัดทำโครงการและร่วมประชุมอนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมในการพัฒนาและสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนและร่วมกันดำเนินการและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียนทุกครั้ง

อรนุช คำสิงห์ (2555 : 93) ได้ศึกษายบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานศึกษาขนาดเล็ก 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.09 และอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 81.91

2. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน งบประมาณ

3. การเปรียบเทียบระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาทั้งขนาดเล็กและ ขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วน ร่วมในการบริหารการศึกษา โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาใน สถานศึกษา พบว่า

4.1 ด้านวิชาการ สถานศึกษาควรนำบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางภายนอก เข้ามาร่วมถ่ายทอดความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการควรเข้ามามีบทบาทในด้านวิชาการมากขึ้น และการ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับ สถานท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

4.2 ด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เป็นไป ตามลำดับความสำคัญของงานในสถานศึกษา จัดให้มีงบประมาณเพียงพอต่อการบริหารจัดการ

ในสถานศึกษา ให้คณะกรรมการ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มากขึ้น และคณะกรรมการสถานศึกษาควร เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการช่วยระดม งบประมาณช่วยเหลือสถานศึกษาในการบริหารการศึกษา เพื่อให้การบริหารการศึกษาของ สถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3 ด้านบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรเพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา จัดให้มีการสร้างขวัญและกำลังใจของ บุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จัดให้มีบุคลากรเพียงพอสอดคล้องกับงาน และ คณะกรรมการสถานศึกษาควร เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการช่วยวางแผนในการจัด การศึกษาของสถานศึกษา ตลอดทั้งเผยแพร่เกียรติประวัติที่ดี

4.4 ด้านบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรแบ่งหน้าที่ในการบริหารจัดการให้ ชัดเจนเพื่อความคล่องตัวในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมี นโยบายที่ชัดเจน ในการให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา สถานศึกษาต้องแบ่งงานในหน้าที่ให้ เหมาะสมกับความรู้ของบุคลากรในการทำงาน และคณะกรรมการสถานศึกษาควร เข้ามามี บทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเรียนรู้และปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ ทั้งใน ด้านการจัดหางบประมาณเสริมอีกด้วย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โกลด์ (Gold, 2000 : 233-Abstract ; อ้างถึงใน พัฒน์พงษ์ นาสมใจ, 2555 : 113) ได้ ศึกษากระบวนการทางสังคมที่ชุมชนแห่งหนึ่งริเริ่มขึ้นใน โรงเรียนชุมชน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่ง ของการปฏิรูปการศึกษาของเมืองฟิลาเดลเฟีย เพื่อเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและนักศึกษาให้ เข้ามามีหุ้นส่วนมากแนวการศึกษาของ โรงเรียน ห้องถิ่น ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนมากเป็นผู้มีรายได้น้อย แนวคิดของตนเองเคยถูกนักการศึกษา ละเลยไม่เห็นความสำคัญ แต่เมื่อ ได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่มีการวางแผนอย่างเป็น ระบบ สามารถช่วยให้ผู้ปกครองทั้งหลายตระหนักถึงการ เข้ามามีหุ้นส่วนและการมีส่วนร่วมใน การจัดประสบการณ์การศึกษาของบุตรหลาน การจัดองค์กรในชุมชนจึงเป็น คนดีเนื่องจากเป็น ตัวกลางระหว่างครอบครัวกับ โรงเรียนและทำให้สามารถนำผู้ปกครอง ที่มีความรู้ความสามารถ ร่วมงานกับ โรงเรียน จึงถือว่าผู้ปกครองเป็นสมบัติมีค่าอย่างหนึ่ง

เดลล์เลย์นี่ (Delaney, 2000 : Abstract ; อ้างถึงใน พัฒน์พงษ์ นาสมใจ, 2555 : 113) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียน และความคิดเช่นนี้ทำให้เขาประสบความสำเร็จ จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มี

ประสิทธิภาพ สาธารณชนให้การสนับสนุนอย่างเต็มใจและทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง แต่ถ้าไม่สามารถทำได้จะส่งผลทำให้สาธารณชนมีความไม่พอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ การศึกษารุ่นนี้ได้เห็นข้อมูลโดยการสังเกตการประชุมของคณะกรรมการโรงเรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน โดยเน้นการสำรวจความต้องการและความปรารถนาของผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่าเมื่อใดที่ผู้ปกครองนักเรียนเลือกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถ้าผู้นำทางการศึกษาไม่ยอมรับ หรือไม่รับรู้ เพียงกับการมีส่วนร่วมซึ่งผู้ปกครองต้องทำให้โรงเรียนเกิดความแตกแยกไปจากสาธารณชน ซึ่งจะส่งผลการสนับสนุนการศึกษาลงไปได้

ออสโตรว์ (Ostrow, 2002 : 6212-Abstract ; อ้างถึงใน อรุณ คำสิงห์, 2555 : 14) ได้ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการประสบความสำเร็จของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้อพยพชาวฮาลวาคอร์และชาวคิวเตมาลา โดยศึกษาประเด็นปัญหาที่กำลังเผชิญหน้ากับผู้อพยพ ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าใจว่าทำไมผู้ปกครองนักเรียนชาวฮาลวาคอร์และชาวคิวเตมาลา จึงเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่า ผู้อพยพชาติอื่น ๆ ในการศึกษาของบุตรหลานของตน ผู้ปกครองของเขาต้องอดทนต่อความทุกข์ยาก อย่างสาหัสก่อนเข้ามาอยู่ในสหรัฐอเมริกาการมาตั้งถิ่นฐานใหม่และการปรับตัวเข้ากับสังคมอเมริกาได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ที่ยากลำบากในสงครามกลางเมือง และจากการเดินทางอพยพที่ตรากตรำอย่างหนักสู่สหรัฐ

รัส (Ruck, 2003 : 143; อ้างถึงใน พัฒน์พงษ์ นาสมใจ, 2555 : 113) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเจตคติของคณะกรรมการ โรงเรียนที่มีต่อการดำเนินงานและการบริหารงานของโรงเรียนในเขตพื้นที่ซัพพอร์ต รัฐนิวยอร์กผลการวิจัย สรุปได้ว่า คณะกรรมการ โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการเป็นผู้นำขององค์กร และการกำหนดนโยบายในระดับปานกลาง แต่บทบาทในการตัดสินใจหรือการบริหารจัดการตามสภาพจริงดำเนินการได้ในระดับน้อย และคณะกรรมการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานมานานทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าคณะกรรมการที่ทำงานได้ไม่นาน

ชูชาน เอ็มชวิรุท (Chwirut, 2004 : Abstract ; อ้างถึงใน พัฒน์พงษ์ นาสมใจ, 2555 : 113) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กใช้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญต่อผลการเรียนของเด็ก การควบคุมของเด็กและการควบคุมพฤติกรรม การค้นพบจากการวิจัยใน

ครั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะเรื่องนโยบายใหม่ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองใช้เวลาเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น

สรุปได้ว่า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกัน คือสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY